

Jichák imája – házban vagy mezőn?

Ábrahám, Jichák és Jákob. Három ősatya, három ima, három különböző jelleg.

„**Ábrahám** vezette be a **reggeli** imát, ahogyan áll: 'És felkelt Ábrahám korán reggel [...]'
(Mózes 1., 19:27)

Jichák vezette be a **délutáni** imát, ahogyan áll: 'És kiment Jichák a mezőre estefelé elmélkedni'
(24:63)

Jákob vezette be az **esti** imát, ahogyan áll: 'És fohászzkodott a helyen, és megszállt ott, amikor lement a nap' (28:11)" (Beráchot 26b)

Mindhárom napi imánknak megvan a maga egyedi jellege, alapító ősatya. A legutóbbi alkalommal Ábrahám imájának forrásából tanultuk az ima állandó helyének törvényét [mákom kávuá].

A mostani hetiszakaszban pedig Jichák imájával folytatódik a sorozat. Tőle azonban nemcsak tanulunk, hanem kicsit „vitatkozunk” is vele:

„Ráv Kahana mondta: **pimasz**nak számítom azt, aki a mezőn imádkozik.” (Beráchot 34b)

Rási megmagyarázza, hogy a mező nem eléggé rejtett hely ahhoz, hogy a Király félelmét megtapasztalhassa benne. Ezt a magyarázatát és a döntést a *Sulchán Áruch* is véglegesíti (OC 90:5).

Toszfot felteszi a triviális kérdést: **hogyan mondhatunk ilyesmit, ha nem kisebb személyiségről mint éppen Jichák ősatyánkról tudjuk, hogy éppen a mezőn imádkozott?** Sőt, emiatt nemhogy feddést nem kapott, hanem egyenesen ebből az imájából tanuljuk a délutáni imát!

Első válaszuk szerint ez az ima nem akármilyen mezőn történt, hanem Jeruzsálemben, a majdani Szentély helyszínén. A második válasz szerint nem minden mező tilalmas, csak ahol gyakran járnak vándorok, akik az imát megzavarhatják. Ezek alapján egy olyan mezőn, ahol kevés az ember, az ima is megengedett, és Jichák is egy ilyen mezőn imádkozott.

Farnadi-Jeruzsálemi Temima rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az *orti.hu* célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 150 példányban.

Egyszerű és lényegretörő válaszaik azonban még hagyhatnak kétségeket maguk után: ha egyszer helytelen a nyílt mezőn imádkozni, akkor miért enyhítő körülmény az, hogy ez éppen a majdani Szentély helyén történik? Miért nem súlyosbító?

Napjainkban is éppen ez az a hely, ahol igen vallásos embereket találunk, akik szintén a nyílt téren imádkoznak: a Szentély nyugati falánál (*Kotel Máárávi*, másnéven *Siratófal*). Vajon akkor ezzel sincsen semmi probléma?

Mindenekelőtt fontos tisztázni, hogy azok, akik éppen úton vannak, és szeretnék elmondani szokásos napi imáikat, azok számára természetesen megengedett az, hogy akár a nyílt mezőn mondják el az imát.

Számukra a jótanács csak annyi, hogy ha csak lehet, igyekezzenek keresni 1-2 fát, melynek közelében imájukat elmondhatják, ezáltal mégiscsak valamiféle privát jelleget kölcsönözve az alkalomnak (*ld. Misna Berura 90:11*).

A mezőn imádkozás témája klasszikus példája lehet annak, hogy hogyan bővítik ki a *halacháról [tórai törvénykezésről]* való megértésünket a Kabbala, a zsidó misztika ősi forrásai.

Az ima helyéhez illő körülményekről szól a Talmud, röviden, tényszerűen, néha történetekkel bővítve, és törvénykönyveink is foglalkoznak azzal, hogy különféle helyzetekben hogyan alkalmazzuk ezeket a törvényeket. Ha azonban mindennek a témának a filozófiai hátterére vagyunk kíváncsiak, akkor

a *Zohár*, a Kabbala alapműve az, ami meglepő részletekkel szolgálhat.

Mindezt már csak azért is tartom érdekesnek, mert sokaktól úgy tapasztalom, hogy a Kabbalát valamiféle ósdi és babonás hamisítványnak tartják, amit messziről helyes elkerülniük¹. Kíváncsi vagyok, hogy ők hogyan reagálnak, ha megtudnák, hogy például éppen ebben a mezőn imádkozás témájában

mennyire inspiráló és átfogó meglátással gazdagítja a Kabbala a megértésünket.

„*És annak a Szentélynek ablakai kell, hogy legyenek [...] és ha azt mondod, hogy akár a mezőn is [lehetne imádkozni], hogy felszálljon a lélek? Nem így van, hiszen nekünk házra van szükségünk. [...]*

Továbbá, annak az imának és annak a léleknek egy szűk csatornán keresztül kell felszállnia, egyenes úton, Jeruzsálem felé. Ezért áll: 'a szorultságból kiáltottam az Örökkévalóhoz' (Zsoltárok 118:5). Mert szűkös és keskeny helyről kell felszállnia annak a léleknek, hogy térjen el se jobbra, se balra.

És a mezőn nem lehetséges így irányítanunk a hangot. *És ugyanígy, a sófár hangja is, egyenes és szűkös úton keresztül jut ki, és felmegy, és átszaggatja az egeket, és magarra jut [...]*” (*Zohár, Besálách 59b-60a*)

Ez a rövid szakasz számos érdekes részlettel gazdagítja a megértésünket és segít megválaszolni a kérdéseinket.

Először is, összekapcsolja az imával a *szorultság* és *egyenesség* fogalmát. Ha nincsen

1 Az tény és való, hogy Bölcsseink minden időben figyelmeztettek minket arra, hogy a Teremtő titkaihoz való megközelítésünket megfelelő hozzáállásnak és előtanulmányoknak kell megelőzniük (*ld. Chágigá 11b*). Mindezzel együtt, abban lényegében egyetértést találunk, hogy mindez nem mentesít minket a tanulmányozás kötelezettsége alól (*Midrás Mislé 10*), illetve meg kell tudnunk találni a helyes egyensúlyt abban, hogy mekkora mértékben mélyülünk el az ilyen témákban, a saját felkészültségünknek megfelelően.

szorultság, vagyis sokféle lehetőség közül választhat az ember, akkor van lehetősége arra, hogy elkanyarodjon, eltérjen az *egyenesség* útjáról, és elveszzen a részletekben, vagy elveszítse az őszinte egyenességét.

Másodszor: összekapcsol két törvényt² és megmagyarázza a közös gyökerüket. Az ablak és a ház (illetve mező): kétféle irányítás. Mindkettő arról szól, hogy az imánknak egy éles iránya kell, hogy legyen.

Azt is megválaszolja (ahogyan a Zohár maga később említi is), hogy Jichák imája miért volt más Jeruzsálemben, a Szentély helyén: mivel az imáinkat egyrészt Jeruzsálem felé, másrészt felfelé kell irányítanunk. Jeruzsálemben pedig az egyik irányú „fókusz” már önmagában is adott.

Fontos leckét tanulhatunk mindebből mindennapi imáinkra vonatkoztatva:

az imának kell hogy legyen egy iránya, egy egyetlen, központi gondolata, amire fókuszálhatunk.

Az természetes, hogy amikor az ember bajban van, akkor az imádkozás is jobban megy. Nem kívánjuk azonban azt, hogy mindig legyünk bajban, azért, hogy minden nap odafigyeléssel imádkozhassunk.

Ilyenkor az a jótanács, hogy találjunk egyetlen dolgot, amire vágyunk, amit tényleg akarunk, és próbáljunk meg ezért imádkozni. Ez az egyetlen pont segíthet az imánkat összpontosítani, és gyökeresen megváltoztatni, valódivá tenni.

Az imádkozásra való odafigyelés megtanulása nem úgy működik, mint az összes többi elsajátítandó, tanulható képesség. **Ezt nem lehet egyszer és mindenkorra „letudni”.**

Ennek azonban előnye is van: amint az ember elkezd rá hangsúlyt fektetni, az eredmények szinte azonnal érzékelhetőek lesznek.

Másrészt viszont ez a figyelem nem állandósítható, nem alakítható automatizmussá. Ha nem találunk az imának mindig újabb fókuszot, akkor a figyelmünk is könnyebben fog elveszni.

HETISZAKASZ

Efron mezeje – a figyelmes hallgatás leckéje

Amikor Ábrahám sírhelyet keresett feleségének, Sárának, a hettiták földjén, az ország lakosai látszólag különleges tiszteletben részesítették őt:

„Hallgass ránk, uram, isteni fejedelem vagy te miközöttünk! Sírjaink legjobbjában temesd el elhunytadat. Senki közülünk a sírját nem fogja tőled megtagadni.” (Mózes 1., 23:6)

Ha az egész szakaszt elolvassuk, láthatjuk, hogy mind Ábrahám a hettitákhoz, mind a hettiták Ábrahámhoz a legmélyebb tisztelet hangján szólnak egymáshoz. A kívülről ideálisnak látszó szituációban látszólag szokatlan Bölcsseink kommentárja, melyben azonban kritikus hangot ütnek meg:

„Rabbi Elázár mondta: innen tanuljuk [Efrontól], hogy az igazak keveset mondanak és sokat csinálnak, a gonoszok sokat mondanak

² Amiket egyébként a *Sulchán Áruachban* és a Talmudban is egymás után találunk meg, a fentebb említett helyeken (*Beráchet 34b, OC 90:4-5*).

és még keveset sem csinálnak.” (Bává Me-
ciá 87a, Rási Mózes 1., 24:16)

Efron, a mező tulajdonosa ugyanis, melyet
Ábrahám végül a temetkezéséhez megvásá-
rolt, eredetileg még azt is felajánlotta, hogy
ingyen átadja mezejét Ábrahámnak, aki
azonban ragaszkodott a teljes összeghez.

Bölcseink megállapítják, hogy ez a „teljes”
összeg azonban nemcsak hogy teljes volt, ha-
nem jóval a piaci áron felül jutott hozzá Áb-
rahám.

**De miért ragaszkodott Ábrahám ehhez a
fizetéshez? Miért nem élt a helyiek nagy-
lelkű felajánlásával?**

A válaszhoz a kulcsszót a tórai leírás alapos
olvasása által találhatjuk meg: *hallgatás*. A
hallgatás szava ebben a rövid, mindössze 16
mondatból álló szakaszban nem kevesebb

mint 6 alkalommal szerepel. Mind Ábra-
hám, mind a hettiták újra és újra elmondják:
„*hallgass rám*”. De mit is jelent ez pontos-
an?

A *hallgatás* a Tóra nyelvén mindig alapos
odafigyelést és meggondolást jelent. Nem
elég az, hogy a másik szavainak egyszerű je-
lentését befogadjuk, hanem azt teljes egé-
szükben kell értenünk, a másik ember egész
valójával és személyiségével, szándékaival
együtt.

Ábrahám valóban *hallgatott*: megértette,
hogy a hettiták számára fontos az, hogy
megtiszteljék őt, és kívülről nagylelkűséget
mutassanak, de ugyanakkor képtelenek len-
nének őszintén lemondani anyagi ambícióik-
ról. Ezért feltehető, hogy ha elfogadta volna
ajánlatukat, akkor az hosszútávon rányomta
volna bélyegét erre az érzékeny kapcsolatra.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 15:03 és 15:42 között.

Szombat kimenetele: 16:50.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 9:15-ig.

A zsinagógában **péntek este** 17:30-tól tanulunk, 18:00-tól imádkozunk.

Hétfő és csütörtök reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

ÚJ IDŐPONT! Szerda reggel 7:30-kor imádkozunk a *Bét Jehuda zsinagógában*.

Jövő vasárnap és hétfőn (december 1-2): **Kiszlév hónap újholdja**.

A hónap jellege³ a zsidó hagyományban: *alvás*.

Szombat reggeli ima a Bét Jehuda zsinagógában legközelebb:

JÖVŐ HÉTEN! November 30-án, Toldot szombatján⁴ 9:00-kor.

Sábát sálom! Gut sábesz!

3 A *Széfer Jecirá*, az egyik legkorábbi hagyományos kabbalisztikus szöveg, mely az 5. fejezetében a 12 hónapot az ember 12 képességének felelteti meg (beszéd, gondolat, járás, látás, hallás, cselekvés, együttlét, szaglás, alvás, harag, ízlelés, nevetés).

4 Ezen a napon ünnepélyesen a Tórához szólítjuk **Szabó Tamás Bendegúzt (Ávrahám ben Ráchel)**, aki most kapta meg héber nevét. A különleges alkalomra mindenkit szeretettel várunk!